
Elsterska

Dzielnice: Praga Południe

Osiedla: Saska Kępa

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy geograficzne Nazwy rzek, jezior, stawów, kanałów, mórz (hydronimy)

Rok utworzenia nazwy:

Opis

Biała Elstera - prawy dopływ Soławy płynący przez Czechy i wschodnią część Niemiec. W jej nurtach podczas bitwy pod Lipskiem 19 X 1813 roku utonął książę Józef Poniatowski. Czarna Elstera - prawy dopływ Łaby, płynący przez Niziny Sasko-Łużyckie.

Ciekawostki

Stan obecny:

Nr 1: **Dom dwurodzinny**. Powstał w 1935 roku wg proj. Teodora Bursche. Jego właścicielem był Władysław Różycki - farmaceuta, jeden z trzech synów Juliana Różyckiego, właściciela Bazaru Różyckiego.

Nr 3: **Willa Fitelberga**. Powstała w 1929 roku wg planów nieznanego architekta. Nad wejściem kartusz herbowy i putta. W latach 1930-9 tu właśnie mieszkał i tworzył dyrygent i kompozytor Grzegorz Fitelberg. Jego żona, Halina Szmolcówna (25 XII 1892 - 28 IX 1939), była tancerką, w latach 1919-1934 primabaleriną baletu Teatru Wielkiego. W specjalnej sali ćwiczeń uczyła tutaj tańca na prywatnych lekcjach. Zmarła na skutek ciężkich ran odłamkiem bomby na Moście Poniatowskiego. Dziś mieści się tu prywatna firma.

Nr 4: **Dom wielorodziny**. Przedwojenny, trzykondygnacyjny, z charakterystycznym tarasem. Przed wojną swoją siedzibę miały tu składy przedsiębiorstwa robót inżynieryjno-budowlanych J. A. Beręsewicza. Siedziba firmy mieściła się przy ul. Noakowskiego 22.

Nr 6: **Willa** inż. Władysława Szaniawskiego i gen. Stanisława Burhardt-Bukackiego. Powstała w 1931 wg proj. Chwalisława Kopia i Wilhelma Karola Henneberga. Oryginalnie fasada była biała.

Miała wielu znanych lokatorów. Warte ich poznać. Generał Stanisław Seweryn Burhardt-Bukacki (1890-1942) pochodził z Cannes, kształcił na Politechnice Lwowskiej. Podczas I wojny światowej został dowódcą kompanii, później batalionu i pułku. Awansowany do stopnia generała przez prezydenta Stanisława Wojciechowskiego był m.in. II wiceministrem spraw wojskowych, II zastępcą szefa Sztabu Głównego a w latach 1935-39 inspektorem armii Sztabu Głównego w Głównym Inspektoracie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej po wybuchu wojny mianowany szefem Polskiej Misji Wojskowej we Francji, bezskutecznie żądając od tamtejszych władz wywiązania się z gwarancji militarnych i kredytowych. Ewakuowany do Wielkiej Brytanii dowodził obozami i oddziałami Wojska polskiego, jednak skonfliktowany z ówczesnym dowództwem został odsunięty od pełnionych obowiązków. Zmarł w Edynburgu. Mieszkał tu również płk dr Józef Kulczycki (1888-1974) - wybitny lekarz weterynarii. Pochodził z Krakowa, ukończył Wyższą Szkołę Weterynarii w Wiedniu, doktoryzował się w Akademii Weterynaryjnej we Lwowie. Związany z Uniwersytetem Warszawskim był również oficerem-lekarzem w Centralnej Szkole Kawalerii a później w Centrum Wyszkożenia Kawalerii w Grudziądzu. W 1928 roku został komendantem Szkoły Podoficerów Zawodowych Służby Weterynaryjnej garnizonu Warszawa. W swym dorobku naukowym miał liczne publikacje książkowe, m.in. "Chirurgia operacyjna zwierząt domowych", "Diagnostyka chirurgiczna weterynaryjna", "Diagnostyka chirurgiczna zwierząt domowych (koni i bydła)", "Terapia chirurgiczna zwierząt domowych", "Wymię krowy i jego najważniejsze schorzenia" a także skrypt "Chirurgia weterynaryjna Kulczyckiego". W 1928 roku, na polecenie Wojskowego Biura Historycznego, opracował "Zarys historii wojennej 38-go pułku &Strzelców Lwowskich&". Upamiętniony został tablicą na gmachu Kliniki Koni przy ul. Nowoursynowskiej 92/100. Przed wojną mieszkał tu również Kazimierz Reychman (1882-1936) - handlowiec, wicekonsul polski w Montevideo. Jeden z lokali zajmowało małżeństwo aktorów Maria Wiercińska (1902-1976) i Edmund Wierciński (1899-1955).

Nr 8: **Dom wielorodzinny.** Przedwojenny. Mieszkał tu hrabia Alfred Szczęsny Wielopolski (1905-1996) - doktor ekonomii i nauk politycznych. Pochodził z Chroberza (Kieleckie), w 1927 roku ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim a następnie wyjechał do Fryburgu, gdzie w 1931 roku uzyskał doktorat z nauk politycznych i ekonomicznych. Po powrocie do kraju aż do wybuchu wojny był urzędnikiem państwowym - najpierw w Kancelarii Cywilnej Prezydenta RP a następnie w Biurze Senatu RP, dochodząc do stanowiska jego dyrektora. Po zakończeniu okupacji wyjechał ze stolicy i już nigdy do niej nie powrócił. Początkowo znalazł się w Krakowie, gdzie związał się z Katedrą Ekonomii Rolnej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Później został kuratorem Biblioteki Akademii Handlowej w Poznaniu i z jej ramienia wyjechał do Szczecina, gdzie został wykładowcą prawa skarbowego i historii gospodarczej oddziału uczelni. W 1956 roku przeniesiony został do Politechniki Szczecińskiej, kierując tam - już jako profesor - Katedrą Historii Gospodarczej. W swym dorobku miał wiele publikacji naukowych, m.in. "Drogi rozwoju gospodarczego wsi i miast zachodnio-pomorskich w latach 1850-1914", "Gospodarka Pomorza Zachodniego w latach 1800-1918", "Rozwój komunikacji miejskiej w Szczecinie w latach 1945-1970", "Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku", "Zarys dziejów transportu", "Zarys gospodarczych dziejów transportu: do roku 1939". W swoim dorobku miał również liczne artykuły ("Bydgoszcz: nowe zadania i widoki rozwoju" z 1945 roku, "Elbląg: dzieje i przyszłość" z roku 1946, "Materiały do ruchu chłopskiego na Pomorzu Zachodnim w dobie Wiosny Ludów", "Materiały źródłowe do dziejów Polski w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Szczecinie") i skrypty ("Notatki z wykładów historii gospodarczej w roku akademickim 1948/49 na Akademii Handlowej w Szczecinie", "Notatki z wykładów skarbowości w roku akademickim 1948/49 na Akademii Handlowej w Szczecinie"). Około 1938 roku zamieszkał w innej części Saskiej Kępy - w domu przy ul. Jana Styki 10a. Kolejnym lokatorem był Egisto de Andreis (1898-1976) - włoski korespondent "Myśli Narodowej".

Nr 9: **Dom wielorodzinny.** Przedwojenny, trzykondygnacyjny. Mieszkał tu płk Camillo Perini (18 VI 1887 - 27 VIII 1942) - zawodowy oficer Cesarskiej i Królewskiej Armii, pilot Wojska Polskiego. Jego sąsiadem był inżynier Stanisław Dębicki (1886-1978?) - naczelnik wydziału Ministerstwa Poczty i

Telegrafów, autor publikacji "Słownik elektrotechniki prądów słabych", "Pomiary i narzędzia do pomiarów warsztatowych" i "Historia telekomunikacji".

Nr 10: **Dom wielorodzinny.** Przedwojenny, trzykondygnacyjny, z charakterystycznymi nadbudowami. W latach `30 mieściła się tu (prawdopodobnie w suterenie) mydlarnia T(adeusza) Jankowskiego.

Nr 12: **Dom wielorodzinny.** Przedwojenny, z charakterystyczną trzecią kondygnacją. Mieszkał tu Ludwik Bar (5 II 1906 - 16 II 1999) - prawnik, profesor Instytutu Państwa i Prawa Polskiej Akademii Nauk. Studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Był specjalistą w zakresie prawa administracyjnego i publicznego prawa gospodarczego. Podczas okupacji hitlerowskiej znalazł się początkowo we Francji a potem w Wielkiej Brytanii, gdzie służył w Polskich Siłach Zbrojnych. Po zakończeniu wojny na krótko związał się z uniwersytetem w Oxfordzie, gdzie wykładał prawo administracyjne na polskim Wydziale Prawa, jednak już w 1947 roku wrócił do kraju. Równoległe z podjęciem badań naukowych został wykładowcą na Uniwersytecie Łódzkim i w Akademii Nauk Politycznych. Później zamieszkał w stolicy, gdzie wykładał w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (dziś SGH) oraz na Uniwersytecie Warszawskim (lata 1962-76). Pełnił funkcję członka wielu organów doradczych związanych z władzami państwowymi - działał m.in. w Radzie Legislacyjnej przy prezesie Rady ministrów, w Radzie Państwowego Arbitrażu Gospodarczego oraz w Komisji ds. Reformy Gospodarczej. Był redaktorem naczelnym serii publikacji prawniczych ("Mała encyklopedia prawa", "Obcojęzyczny słownik prawniczy", "Słownik inżynieryjno-budowlany angielsko-polski z indeksem terminów polskich", "Słownik inżynieryjno-budowlany niemiecko-polski", "Słownik inżynieryjno-budowlany rosyjsko-polski") a także autorem takich publikacji, jak "Kodeks budowlany", "Podstawowe zasady prawa budowlanego", "Położenie prawne przedsiębiorstwa państwowego w sferze prawa administracyjnego: z badań nad pozycją przedsiębiorstwa państwowego w PRL - studium wstępne", "Prawo gromadzkie: przepisy prawne dotyczące gromady i jej organów, zakresu i zasad działalności, gospodarki gromadzkiej oraz nadzoru nad gromadą", "Prawo rozwiązywania reprezentacji w samorządzie terytorialnym", "Sądowa kontrola administracji w Anglii" czy "Zagadnienie członkostwa w samorządzie". Jego sąsiadem był Zdzisław Bartosz Ołtarzewski (25 X 1906 - 16 III 1972) - podczas okupacji hitlerowskiej lotnik Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie.

Data nadania nazwy:
